

4.9.2015

PRACOVNÍ DOKUMENT

k doporučením Evropské komisi ohledně jednání o dohodě o obchodu službami (TISA)

Výbor pro mezinárodní obchod

Zpravodajka: Viviane Reding

Úvod

Evropský parlament hraje rozhodující úlohu v obchodní politice EU. Nejen že poslanci mají poslední slovo ohledně obchodních dohod, ale musí být také okamžitě a plně informováni ve všech etapách postupu sjednávání a uzavírání obchodních dohod, s cílem vykonávat nad obchodními jednáními soustavný dohled. Za účelem ovlivnění průběhu jednání má Parlament právo vyjádřit svůj postoj během celého procesu. V souvislosti s tím by zpravodajka ve zprávě na základě článku 108 jednacího řádu chtěla posoudit první dva roky a dvanáct kol jednání o dohodě o obchodu se službami (TISA). Zpráva bude vycházet z prvního usnesení Parlamentu z července 2013, stejně jako tento pracovní dokument, který poskytuje základní informace, předběžné stanovisko zpravodajky a otázky pro zúčastněné strany, jež si přejí přispět.

1. Proč TISA?

Evropský parlament musí valorizovat kladné aspekty TISA.

1.1. Oživit jednání WTO o službách

Jednání byla zahájena v dubnu 2013 s cílem urychlit vážnoucí jednání WTO se zeměmi, které jsou ochotny učinit další pokrok v oblasti obchodu se službami. Smluvní strany dohody TISA obecně hodlají otevřít cestu pro nové závazky týkající se přístupu na trh a zdokonalit mezinárodní pravidla v různých oblastech, jako jsou finanční, digitální a dopravní služby. Stávající právní základ, Všeobecná dohoda o obchodu službami (GATS), pochází z roku 1995 a od té doby bylo dosaženo jen malého pokroku. Tato mnohostranná dohoda je proto v současnosti předmětem diskusí mezi 25 členy¹ WTO, se všemi zastoupenými kontinenty. Celkově představují 70 % světového obchodu službami. I přes žádost Číny o připojení se jednání dosud neúčastní žádná země BRICS. Je však zřejmé, že TISA směřuje k tomu, aby byla mnohostrannou dohodou, jakmile bude dosaženo kritického počtu zemí. Tato dohoda je vypracována tak, aby byla slučitelná s ustanoveními GATS s cílem zajistit další integraci. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí být odrazovým můstkem k novému impulsu na úrovni WTO, nikoli alternativou mnohostranného řízení.**

1.2. Pro zohlednění globalizace, rostoucího významu služeb a digitalizace obchodu,

GATS má být modernizována za účelem podpory globalizace, rostoucího významu služeb a digitalizace obou našich ekonomik a mezinárodního obchodu.

Zaprvé, globalizaci charakterizuje stále rostoucí podíl dovozu výrobků ve srovnání s vývozem z 20 % v roce 2010 na 40 % dnes a internacionalizace hodnotových řetězců, kdy jsou v jediném výrobku spojeny zboží a služby poskytované různými společnostmi z různých zemí.

Zadruhé, rostoucí význam služeb nejlépe ilustruje rostoucí význam profesionálních, telekomunikačních a dopravních služeb, k nimž se výrobci stále častěji uchylují, aby se mohli

¹ Seznam účastníků TISA (v současnosti): Austrálie, Chile, EU, Hongkong, Island, Izrael, Japonsko, Kanada, Kolumbie, Korea, Kostarika, Lichtenštejnsko, Mauricius, Mexiko, Nový Zéland, Norsko, Pákistán, Panama, Paraguay, Peru, Spojené státy, Švýcarsko, Tchaj-wan, Turecko a Uruguay.

odpovídajícím způsobem pohybovat v regulačním prostředí v zahraničí s cílem vytvořit vhodné propojení mezi různými sídly společnosti a dostat se ke svým zahraničním spotřebitelům. 75 % obchodu službami se týká zprostředkovatelských služeb, proto jsou služby klíčovými vstupy pro všechny hospodářské výsledky.

Zatřetí, digitalizace probíhá současně s rychlým rozvojem internetu. Během posledních dvou desetiletí se počet uživatelů zvýšil z 16 milionů na 2,7 miliardy osob. Toky údajů se staly páteří naší ekonomiky a základem mezinárodního obchodu, přičemž množství uložených údajů se každých 20 měsíců zdvojnásobuje. V důsledku toho překážky v obchodu službami uvnitř Evropy i mimo ni často narušují konkurenceschopnost evropské ekonomiky. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí zvýšit reciprocitu v přístupu na trh, a nikoli zachovávat současnou úroveň asymetrie.**

1.3 Formovat globalizaci

V dnešním propojeném světě se čím dál více odstraňují fyzické překážky. Je nákladné pro podniky a neuspokojivé pro spotřebitele, pokud je nahradí zbytečné regulativní překážky. Jelikož svět nezná hranic, musí být bez hranic také pravidla. Obchod službami je odvětví, kde je největší potenciál růstu a největší obchodní překážky. V nejbližších několika letech budou muset být odstraněny, aby bylo možné využít souvisejících přínosů. Do roku 2050 bude Evropa představovat pouze 7 % světové populace ve srovnání s 20 % v roce 1950. Do roku 2050 bude Evropa představovat pouze 15 % světového HDP ve srovnání s 40% v roce 1900. V roce 2050 by Evropa již nemusela být ani největší ekonomikou ani největším obchodním blokem na světě. Do roku 2050 by mohlo být prostě příliš pozdě na vytvoření odpovídajících mezinárodních pravidel. Než se tak stane, je žádoucí další integrace mezi EU a jejími partnery. Pouze společně mohou být země větší, než ve skutečnosti jsou. Pouze společně mohou země zajistit rovné podmínky a být úspěšné v síťově propojeném světě. **Pouze společně mohou země tvořit standardy, nikoli je jen přijímat. Proto dobrá dohoda TISA může a musí vést k lepší mezinárodní regulaci, nikoli k nižší domácí regulaci.**

2. Jak postupovat s dohodou TISA?

Evropský parlament musí dohodu TISA demystifikovat.

2.1. Uznávat svrchované právo každé strany na regulaci

Rámcem pro jednání o dohodě TISA je trojí.

První část nazvaná hlavní text odráží horizontální ustanovení a obecné zásady obsažené v GATS. Pokrývá rovněž průřezové výjimky a výslovné uznání práva regulovat.

Druhou část tvoří harmonogram závazků jednotlivých smluvních stran, který zahrnuje závazky týkající se přístupu na trh a národního zacházení („nabídky“). První se týká otevření konkrétního odvětví zahraniční konkurenci. Druhá odkazuje na povinnost zacházet s poskytovateli služeb z jiných stran stejně příznivě jako s vlastními poskytovateli služeb. Účastníci se dohodli o hybridním přístupu při vytváření seznamů svých závazků, tj. pozitivního seznamu pro přístup na trh a negativního seznamu pro národní zacházení. TISA rovněž stanoví doložku o zachování stávajícího stavu či tzv. západkovou doložku, které se mohou uplatňovat pouze v národním zacházení a nikoli v přístupu na trh a jejichž cílem je

odrážet současnou praxi a zabránit zavádění budoucích omezení nad rámec stávajících závazků. **Prostřednictvím omezení a výjimek má každá strana svrchované právo si zvolit, které odvětví otevře zahraniční konkurenci, do jaké míry a zda bude uplatňovat tato dvě ustanovení nebo ne.**

Třetí část zahrnuje regulační kapitoly, které stanoví společná pravidla a zavádějí standardy pro přeshraniční poskytování služeb v konkrétních odvětvích, a obvykle se týkají témat, jako jsou licenční a kvalifikační řízení, nezávislost regulačních orgánů, spravedlivé povolovací postupy pro přístup na trh, předpisy v oblasti hospodářské soutěže a nediskriminační přístup k sítím. V této fázi jednání bylo všemi účastníky TISA navrženo 17 regulačních kapitol týkajících se mimo jiné oblastí od finančních služeb po telekomunikace, obchodu on-line, dopravy, odborné kvalifikace, pohybu osob a doručovacích služeb; očekává se však, že ne všechny navrhované kapitoly nakonec naleznou potřebnou společnou podporu a budou moci být zahrnuty do konečného rozsahu dohody TISA. Nic proto dosud nebylo a nebude dohodnuto, dokud nebude dosaženo dohody o všech bodech mezi všemi stranami. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí náležitě chránit citlivá odvětví EU před zahraniční konkurencí, včetně těch, jež jsou zvláště důležitá pro občany EU.**

2.2. Respektovat úlohu Evropského parlamentu při obchodních jednáních

Jak je zakotveno ve Smlouvách, Evropská komise vede jednání o dohodě TISA jménem EU na základě pokynů vydaných zástupci členských států (mandát) a pravidelně podává Evropskému parlamentu zprávy o pokroku jednání. Bohužel mandát Rady z března 2013 předcházel usnesení Parlamentu a zahrnul jen několik málo doporučení. Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 Výbor pro mezinárodní obchod rozhodl o vytvoření monitorovací skupiny, aby posílil zapojení Evropského parlamentu do těchto jednání. Úlohou této monitorovací skupiny je získávat informace od Komise a také mít vliv na činnost vyjednávačů EU. Tento obousměrný komunikační kanál je nanejvýš důležitý pro zajištění odpovědnosti. Výsledek jednání o dohodě TISA nakonec projde veřejnou kontrolou, než se o něm bude hlasovat v Evropském parlamentu, který je tudíž oprávněn říci poslední slovo. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí být monitorována, ovlivňována a schválena demokraticky zvolenými veřejnými činiteli.**

2.3. Jak zapojit občany

Transparentnost je nezbytná, aby se zabránilo podezření. Je to poprvé v oblasti obchodní politiky EU, kdy Komise zveřejnila dne 22. července 2014 na svých internetových stránkách pět dokumentů souvisejících s dohodou TISA, včetně tří textů k jednání, jakožto prvotní harmonogram závazků EU. Poskytuje také on-line informace o tom, co dohoda TISA je a co není. V březnu 2015 Rada odtajnila mandát k dohodě TISA. Kromě toho Evropská komise a Evropský parlament pravidelně pořádají veřejné konzultace s nevládními organizacemi, skupinami spotřebitelů, průmyslovými svazy a dalšími zúčastněnými stranami, jako bylo veřejné slyšení uspořádané Výborem pro mezinárodní obchod dne 24. února. Vzhledem k tomu, že jde o dosud největší úsilí o transparentnost v rámci obchodní politiky, musí pokračovat dialog a komunikační úsilí. Skutečnosti musí převažovat nad fikcí, aby se jednání ubírala správným směrem v evropském zájmu. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí být otevřena sociálním partnerům, občanské společnosti, zástupcům podniků a občanům, aby bylo jisté, že chápou, co se odehrává a kdo co dělá, a aby věděli, že mohou průběh těchto jednání ovlivňovat.**

3. Proč TISA?

Je zapotřebí, aby dohoda TISA byla pro EU prioritou.

3.1. Vyvážený přístup k obchodu se službami

V současné veřejné diskusi, polarizované mezi zastánci pouhých hlavních bodů a ty, kteří se staví proti jakýmkoli hlavním bodům, existuje prostor pro třetí cestu. Mezi blaženým optimismem a rozšířenou obavou, ultraliberalismem a protekcionismem je prostor pro pragmatismus. Mezi komplexní dohodou a úplným zastavením jednání o dohodě TISA musí převládat vyvážený přístup. Regulační kapitoly zahrnují širokou škálu odvětví (viz výše). V závislosti na konkurenceschopnosti a citlivosti daného odvětví by se závaží obchodní politiky EU mělo posunout směrem od otvírání trhů hospodářské soutěži k jejich ochraně před zahraniční konkurencí. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí poskytovat spotřebitelům více práv doma a méně překážek podnikání v zahraničí.**

3.2. Pro zajištění recipročního přístupu na trh pro společnosti EU v zahraničí

Celosvětová konkurence musí být podle pravidel, a nikoli pro pravidla.

V prvé řadě je nezbytná reciprocita. Vyjednávači EU se musí snažit o větší přístup na zahraniční trhy a nepřijímat jednostranné závazky přesahující naši současnou úroveň otevřenosti. Je zapotřebí se zaměřit na ty smluvní strany dohody TISA, které buď nejednají s EU o dohodě o volném obchodu (Austrálie, Hongkong, Izrael, Nový Zéland, Pákistán, Paraguay, Tchaj-wan, Uruguay) nebo mají jen málo závazků v oblasti služeb (Chile a Turecko). Evropa je tam, kde jsou překážky v obchodu službami nejnižší. Při vyjádření formou odpovídajících cel představují tyto překážky 6 % ceny za službu. Při výpočtu pro ostatní země představují tyto překážky výnos ve výši 15 % pro Kanadu, 16 % pro Japonsko, 25 % pro Jižní Koreu, 44 % pro Turecko a 68 % pro Čínu.

I přes tuto vysokou úroveň asymetrie zůstává EU největším vývozcem služeb s 24 % světového podílu a s obchodním přebytkem ve výši 170 miliard EUR v roce 2013. Je však nepřijatelné, že zahraniční společnosti mohou konkurovat našim podnikům na území EU, zatímco naše podniky nemohou jednoduše poskytovat své služby na zahraničních trzích. Bylo by rovněž nepřijatelné, pokud by zahraniční společnosti nemusely dodržovat stejné regulační požadavky, poskytují-li své služby spotřebitelům EU.

Za druhé, spravedlivější hospodářská soutěž musí mít přednost před globálním závodem o nejhorší podmínky. S nárůstem internetu a budoucností 3D tiskáren se zvyšuje riziko regulatorní arbitráže. Namísto toho jsou zapotřebí rovné podmínky na celosvětové úrovni, čímž by se s každou společností zacházelo stejně.

Za třetí, musí být poskytnuty hmatatelné výhody spotřebitelům EU, a to jak při cestování do zahraničí, tak při nakupování on-line. **Proto dobrá dohoda TISA může a musí otvírat trhy v zahraničí a být záchrannou sítí pro občany doma.**

3.3. Vytvořit záchrannou síť pro občany EU doma

Ačkoli tato jednání spočívají na široké škále možností, některé problémy je mohou

snadno překazit.

Za prvé nesmí být oslaben náš evropský kulturní a sociální model. Veřejné služby a kultura, jejichž ochrana je zakotvena ve Smlouvách EU, nejsou na prodej. Jedná se o poklady zakořeněné v DNA Evropy. Vedle horizontální výjimky, která stanoví, že veřejné služby mohou podléhat veřejným monopolům nebo výlučným právům poskytovaným soukromým provozovatelům, nepřijímá EU žádné závazky v oblasti audiovizí, letecké dopravy (s výjimkou pozemního odbavení a údržby letadel) a v oblasti veřejných služeb, jako je veřejné vzdělávání a veřejné zdraví. Zatímco text k jednání dokládá politickou vůli EU široce vyloučit veřejné služby, mohlo by to být vyjádřeno jasněji, jednodušeji a jednoznačněji prostřednictvím standardní doložky.

Za druhé, naše základní práva nesmí být diskutována, jako kdyby se jednalo o překážku obchodu. Například práva na ochranu údajů a na spravedlivé pracovní podmínky jsou zdrojem hospodářského růstu. Nelze s nimi obchodovat.

Za třetí, musí být plně zachováno právo vydávat právní předpisy. V několika odvětvích si EU zachovává právo přijmout nebo zachovat jakákoli opatření. V jiných případech je toto právo omezeno na nediskriminační opatření. Obchod se musí týkat obchodu, nikoli omezovat demokratickou volbu. **Náš politický, sociální a kulturní model je výhodou, nikoli přítěží. Proto se dobrá dohoda TISA může a musí řídit základními zásadami zakotvenými ve Smlouvách EU, jak stanoví čl. 21 Smlouvy o EU.**

Závěr

Dohodu TISA nelze označit za všelék ani za prokletí, dokud nebude dokončena. Namísto toho musí Evropský parlament konstruktivně a pragmaticky pracovat na valorizaci kladných aspektů, demystifikaci jednání o dohodě TISA a na tom, aby se tato jednání stala prioritou, aby tak bylo dosaženo dobré dohody v zájmu evropských podniků i spotřebitelů. **Dohoda TISA bude buď vyvážená, nebo nebude existovat.**

Za tímto účelem by zpravodajka ráda vyslechla vaše doporučení týkající se následujících otázek: Jaké by měly být hlavní cíle EU v rámci dohody TISA? Jak může EU zajistit širší účast v těchto diskusích? Jaký by měl být rozsah jednání?